

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

ЖИЗЗАХ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ

**«ЎЗБЕКИСТОНДА ДЕМОКРАТИК ЖАМИЯТ ҚУРИШ
АСОСЛАРИ» КАФЕДРАСИ**

**«СИЁСАТШУНОСЛИК» фанидан
амалий машғулотлар ўтказиш юзасидан**

УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА

ЖИЗЗАХ - 2006

UDK 342

Тузувчилар: кат.ўқит.Турматов Ҳ.
асс.Холбекова М.

Тақризчи: доц. Қулматов П.

Мухаррир: кат.ўқит. Узоқов Б.

Мухандислик иқтисодиёти факультети илмий Кенгашининг 2006 йил 30 ноябрь №3 мажлис қарори билан тасдиқланган.

«Ўзбекистонда демократик жамият қуриш асослари» кафедраси услубий кенгашининг 2006 йил 29 ноябрь № 3 мажлис қарори билан тасдиқланган.

Ушбу услубий қўлланма «Сиёсатшунослик» фанидан амалиёт дарсларида фойдаланиш учун тавсия этилади.

Кириш

Жамият ривожланиб ва тараққий этиб борган сари, бу жараён ундаги сиёсий ҳаёт ва муносабатларда ҳам ўз ифодасини топа борди. Сиёсий ҳокимият, сиёсий партиялар, ташкилотлар ва ҳаракатлар фаолиятида бўладиган ўзгаришлар сиёсатга кучли таъсир қилади ва унинг натижасида жамиятнинг ижтимоий ҳаётида вужудга келадиган муаммоларни ҳал этишга янгича ёндашади. Сиёсий ҳаётда рўй берадиган воқеалар ҳодисаларга янгича сиёсий тафаккур асосида ёндашиш зарурияти илмий жиҳатдан асосланган сиёсий йўлни ишлаб чиқишни тақозо қилади. Бу вазифани ҳал этишда сиёсатшунослик фани муҳим ўрин тутди. Сиёсий воқеа ҳодисалар кўлами қанчалик ранг- баранг бўлса, уларга бўлган муносабат ҳам шунчалик хилма- хил бўлади. Бир мамлакатда ишлаб чиқилган сиёсий йўлни бошқа мамлакатларда айнан тадбиқ қилиб бўлмайди ёки бирон- бир сиёсий партия ва ташкилотлар томонидан олиб бориладиган сиёсат бошқалар учун ягона восита бўла олмайди. Қотиб қолган қоида ва ҳулосаларга асосланиб ижтимоий ҳаётда рўй берадиган ўзгаришларни сиёсий жиҳатдан ҳам ҳал этиб бўлмайди. Ҳар бир муаммони келтириб чиқарадиган шарт- шароитлар ва сабаблар турлича бўлгани учун ҳам уларни ҳал этишга ижодий ёндашишни тақозо қилади.

Ҳозирги кунда дунёнинг турли мамлакатларида сиёсатшунослик масалаларини ўрганувчи юзлаб илмий- тадқиқот марказлари фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг кўпчилиги халқаро сиёсий фанлар Ассоциациясига бирлашган. Фарбда деярли ҳамма ўрта ва олий ўқув юртларида сиёсатшунослик фани мажбурий фанларнинг бири сифатида ўрганилмоқда. Собиқ Совет Иттифоқида сиёсатшунослик фанини ўрганиш ва ўқитиш масалаларига узоқ йиллар давомида ўта эътиборсизлик билан қараб келинди. Холбуки, ҳамма мамлакатларда бўлгани каби, собиқ СССРда ҳам сиёсий ҳаёт, сиёсий муносабатлар, сиёсий ташкилотлар мавжуд эди. 50- йилларнинг охири 60- йилларнинг бошларига қадар мамлакатимизда сиёсатшунослик фанига доир биронта ҳам китоб нашр этилмади. Дарслик ёки ўқув қўлланмалари тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. Фақат 60- йилларнинг бошларига келиб, жамиятшунос ва ҳуқуқшунос олимлар орасида бу фан масалаларини ўрганишга қизиқиш кўрина бошлади. 70- йилларнинг ўрталарига келиб собиқ СССРнинг айрим ўқув юртларида сиёсатшунослик масалаларига доир алоҳида маърузалар ўқиладиган бошлади. Бизнинг Республикамизда эса, бу фанни ўқитишга тайёргарлик ишлари 1990 йилларнинг бошларидан бошланди ва ҳозирги кунда барча олий ўқув юртларида ўқитилмоқда.

1 – машғулот. Сиёсатшуносликнинг сиёсий фанлар тизимида тутган ўрни ва роли Режа:

1. Сиёсатшунослик фани нимани ўрганади.
2. Сиёсатшунослик фанининг қонун ва тушунчалари.
3. Сиёсатшуносликнинг ижтимоий фанлар тизимида тутган ўрни.

Сиёсатшунослик фани, предмети, мақсади ва вазифаси. Сиёсатшунослик – сиёсий институтлар ва сиёсий жараёнлар, сиёсий онг, маданият, халқаро тизимлар унинг механизм ва воситалари ҳамда амалиётини ўрганадиган фан эканлиги. Сиёсий таълимотларнинг шаклланиши ва ривожини, сиёсий институтлар ва жараёнлар. Сиёсий маданият ва сиёсий мафкура. Халқаро тизимлар ҳамда умумбашарий тараққиётнинг сиёсий муоммоларини ўрганиш сиёсатшунослик фанининг асосий йўналишлари. Сиёсий жараёнлар ва институтларни идрок этишда миллий – маънавий негизларга, кадриятларга таяниш. Сиёсатшунослик фанида миллийлик ва умуминсоний кадриятлар муносабати. Сиёсатшунослик фани қонун ва тушунчалари. Инсон манфаати устуворлиги. Сиёсий институтлар хилма – хиллиги. Демократия. Холислик. Сиёсий манфаатлар уйғунлиги. Мустақиллик ва эркинлик. «Сиёсий ҳаёт», «сиёсий жараён», «сиёсий институтлар», «сиёсий ҳокимият», «давлат ҳокимияти», «сиёсий элита», «сиёсий етакчи», «сиёсат субъекти», «сиёсий онг», унинг сиёсий таҳлили. Сиёсатшунослик фани услублари.

Мустақиллик ва Ўзбекистонда Сиёсатшунослик фани шаклланиши ва ривожланиши. Сиёсатшуносликнинг ижтимоий фанлар тизимида тутган ўрни. Унинг ўзига хос хусусиятлари. Мамлакатдаги ва дунёдаги сиёсий жараёнларни таҳлил этиш, баҳолаш ва башорат қилишда сиёсатшунослик фани ролининг ошиб бориши.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистоннинг Республикасининг Конституцияси. Тошкент: «Ўзбекистон», 2003.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон: Миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. 1-жилд, Т.: «Ўзбекистон», 1993, 35-83-бетлар.
3. Каримов И.А. Биздан озод ва обод Ватан қолсин. 2-жилд, Т.: «Ўзбекистон», 1994, 29-30 бетлар.
4. Каримов И.А. Ҳозирги босқичда демократик ислохотларни чуқурлаштиришнинг муҳим вазифалари. 5-жилд, Т.: «Ўзбекистон», 1996, 104-110 бетлар.

5. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХІ аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Асарлар, 6-жилд, Т.: «Ўзбекистон», 1998, 136-144; 149-162 бетлар.
6. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. 7-жилд, Т.: «Ўзбекистон», 1998, 134-135 бетлар.
7. Каримов И.А. Жамиятимиз мафкураси халқни халқ, миллатни миллат қилишга хизмат этсин. Асарлар, 7 – том, Т.: «Ўзбекистон», 1999, 90-91-98 бетлар.
8. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХІ асрга интиломда. Асарлар, 7-жилд, Т.: «Ўзбекистон», 1999, 374 бет.
9. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. 8-жилд, Т.: «Ўзбекистон», 2000, 68-71 бетлар.
10. Каримов И.А. «Донишманд халқимизнинг мустаҳкам иродасига ишонаман». «Фидокор». 2000 йил 8 июнь.
11. Каримов И.А. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари.// Биз танлаган йўл – демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. Т.: «Ўзбекистон», 11-жилд, 2003, 3-52 бетлар.
12. Каримов И.А. Биз танлаган йўл – демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўн биринчи сессиясидаги нутқи. //214-248 бетлар.
13. Азизхўжаев А.А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. «Академия» нашриёти 2001.
14. Аристотель. Соч. В 4 т.М.:Политика, 1993, 527-528 бетлар.
15. Левитин Л. Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида.Т.: «Ўзбекистон», 2001.
16. Отамуратов С., Эргашев И., Акромов Ш., Қодиров А. Политология (Ўқув қўлланма). – Тошкент: «Ўзбекистон», 1999.
17. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар.Т.: «Ўзбекистон», 2000, 11-14 бетлар.
18. Мальцев В.А. Основы политологии: Учебник для вузов. –М.: ИТРК, 2002, с. 6-22.

2 – машғулот. Сиёсий қарашлар ва таълимотлар: шаклланиши ва ривожланиши

Режа:

1. Сиёсий қарашларнинг шаклланиш босқичлари.
2. Жадиличликда маърифатпарварлик, сиёсий қарашлар ва истиқлол ғояси.
3. Мустақиллик ва Ўзбекистоннинг демократик жамиятга ўтиш жараёнлари.

Ривоятлари, афсоналар, халқ оғзаки ижодида ҳокимият, давлат ҳокимияти, уни бошқариш, амал қилиш услублари тўғрисидаги илк манбалар ва тасаввурлар. Турли халқларга хос сиёсий анъаналар ва уни идрок этишнинг мавжудлиги. Халқнинг сиёсий қарашларида анъаналарга таяниши. Сиёсий кадриятлар. Ўзбекистонда сиёсий қарашларнинг илк манбаалари ва негизлари. Халқнинг сиёсий тафаккури ва онгида сиёсий ҳокимият ва уни бошқариш тўғрисидаги тушунчалар.

Сиёсий қарашларнинг шаклланиши: 1) қадимги давр; 2) ўрта аср; 3) янги давр; 4) XIX асрнинг охири XX асрнинг бошларидаги сиёсий қарашлар; 5) XX асрнинг иккинчи ярмидан мустақилликкача бўлган давр; 6) мустақиллик даври.

Қадимги Миср, Хитой, Ҳиндистон, Бобил, юнон, форс, римликлар ва яҳудийларнинг сиёсий қарашларидаги ўзига хос анъаналар. Диний, юридик, сиёсий – социологик анъана. Унинг манбалари. (Ҳиндистон) Ригведалар (м.о.11 минг йил.), “Махобхарата”, Каутильё (Артхажастра), Зардуштийлик, “Авесто” (м.о.VII), буддавийлик (э.о.VI), Конфуций (э.о.552/557-479); Демокрит (э.о.460-370); Платон (э.о.427-347), Аристотель (м.о.384-322); Фукидид (э.о. IV аср) ва Цицерон (э.о.106-44 й); Платон сиёсий қарашлари. Шарқда сиёсий фикрлар ривожиди. Абу Наср Форобий (873-950); Абу Али Ҳасан Ибн Али Тусий – Низомулмулк (1018-1092). Юсуф Хос Ҳожиб, Амир Темур (1336-1405); А.Навоий (1441-1501); Заҳириддин Бобур ва б.сиёсий қарашлар.

Жадиличликда маърифатпарварлик, сиёсий қарашлар ва истиқлол ғояси. Абдулла Авлоний (1875-1934). Абдулла Қодирий (1894-1938); Абдурауф Фитрат (1886-1938); Абдулвоҳид Бурҳонов – Мунзим (1875-1934) Абдулҳамид Чўлпон (1897-1938); Ашурали Зоҳирий (1885-1937); Абдуқодир Шуқурий (1875-1943); Бобоҳун Салимов (1874-1929); Исҳоқхон Тўра (1862-1937); Махмудхўжа Бехбудий (1875-1919); Мунаввар Қори (1878-1931); Муса Саиджонов (1893-1937); Муҳаммадшариф Сўфизода (1869-1937); Обиджон Маҳмудов (1858-1936); Повонниёз Ҳожи Юсупов (1864-1927); Саидахмадхўжа Сиддиқий Ажзий (1864-1927); Саидносир Миржалилов (1884-1937); Тўлаган Хўжамёров – Тавалло (1882-1937); Убайдуллахўжаев (1880-1938); Файзулла Хўжаев (1896-1937).

Мустабид тузум давридаги сиёсий қарашлар. Унинг ягона мафкуравий сиёсатга асосланганлиги сабаблари ва салбий оқибатлари.

Мустақиллик ва Ўзбекистоннинг демократик жамиятга ўтиш жараёнлари. И.А.Каримов асарларида янги сиёсий қарашларнинг акс этиши ва унинг ривожланиш босқичлари. Унинг жаҳон сиёсий фикрлар ривожигаги ўрни ва аҳамияти.

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Амир Темур фахримиз, ғуруримиз. 5-жилд., Т.: «Ўзбекистон», 1996, 181-191 бетлар.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Асарлар, 6-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1998, 136-139 бетлар.
3. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. 7-жилд, Т.: Ўзбекистон. 1998.132-140 бетлар.
4. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI асрга интиломда. Асарлар. 7-жилд. Т.: Ўзбекистон, 1999, 338-339 бетлар.
5. Каримов И.А. «Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт-пировард мақсадимиз». 8-жилд.Т.: Ўзбекистон.2000.132-334 бетлар.
6. Каримов И.А. «Донишманд халқимизнинг мустақам иродасига ишонаман». Фидокор.2000 йил 8 июнь.
7. Каримов И.А. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари. // Халқ сўзи, 30 август 2002 йил.
8. И.А.Каримов.Биз танлаган йўл – демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўн биринчи сессиясидаги нутқи. // Халқ сўзи.2003 й.25 апрель.
9. Азизхўжаев А.А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. «Академия» нашриёти, 2001.
10. Аристотель.Политика.Соч.Т.4.-М.:Мўсль. 1983.
11. Абу Носир Форобий. Фозил одамлар шахри. – Тошкент: «Халқ мероси».1993.
12. Бобур.М. Бобурнома.- Тошкент: 1989.
13. Левитин Л.Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида «Ўзбекистон», 2001.
14. Макиавелли Н. «Хукмдор» - Жаҳон адабиёти 2002 йил.сентябрь.105-148 бетлар.
15. Махмудхўжа Бехбудий.Танланган асарлар.Тошкент: Маънавият, 1996.
16. Низомулмулк.Сиёсатнома ёки Сияр ул-мулк.-Тошкент: Адолат, 1997.
17. Темурнома.- Тошкент:1990.
18. Темур тузуклари. Тошкент: 1991.
19. Отамуратов С., Эргашев И., Ақромов Ш., Қодиров А. Политология(ўқув қўлланма)- Тошкент: Ўзбекистон, 1999,14-40 бетлар.

20. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Тошкент: Ўзбекистон, 2000, 10-11 бетлар.

3-машғулот. Сиёсий ҳаёт ва жараёнлар.

Режа:

1. Мустақиллик ва сиёсий ҳаёт ҳамда жараёнларга ёндашувларнинг ўзгариши.
2. Сиёсий жараёнларни идрок этиш ва ёндашишда ўзига хос анъаналар, миллий менталитетни ҳисобга олиш.
3. Сиёсий жараёнларнинг мамлакат ички сиёсати, ҳудудий, минтақавий ва жаҳон тартиботларидаги ўзаро муносабатлари.

«Сиёсат», «сиёсий ҳаёт» ва «сиёсий жараён» тушунчалари. Сиёсат – «давлат», «ижтимоий иш» ёки «давлатни бошқариш санъати» эканлиги. Мустақиллик ва сиёсий ҳаёт ҳамда жараёнларга ёндашувларнинг ўзгариши. Сиёсий ҳаёт соҳалари. Сиёсий ҳаётда инсоннинг ўрни. Инсон – сиёсат субъекти. Сиёсий ҳаёт ва мафаатлар тизими. Сиёсий барқарорлик.

Сиёсий жараёнларда сиёсий институтларнинг иштироки. Сиёсий жараёнлар хусусияти ва мазмуни. Барқарорлик ва беқарорлик. Муросалилик ва зиддиятлилик. Манфаатлар уйғунлиги. Сиёсий жараёнларни турли хил баҳолаш. Унга ёндашув мезонлари ва тамойиллари. Сиёсий жараёнларни идрок этиш ва ёндашишда ўзига хос анъаналар, миллий менталитетни ҳисобга олиш.

Ўзбекистонда сиёсий жараёнлар. Унинг жаҳон сиёсий ҳаёти, сиёсий институтлар ва жараёнлар билан боғлиқлиги. Сиёсий жараёнларнинг мамлакат ички сиёсати, ҳудудий, минтақавий ва жаҳон тартиботларидаги ўзаро муносабатлари. Сиёсий ҳаёт ва жараёнларнинг ранг-баранглиги. Сиёсий институтлар хилма-хиллигининг сиёсий жараёнларга таъсирининг ошиб бориши.

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. 1-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1993, 35-83, 222-331 бетлар.
2. Каримов И.А. Ўзбекистоннинг сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий истиқболининг асосий тамойиллари. 3-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1995. 12-бет.
3. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Асарлар, 6-жилд. Т.: Ўзбекистон, 1998. 35-50-бетлар.
4. Каримов И.А. Ўзбекистон буюк келажак сари. 7-жилд., Т.: Ўзбекистон, 1998, 415-683 бетлар.
5. Каримов И.А. Жамиятимиз мафкураси халқни халқ, миллатни миллат қилишга хизмат этсин. Асарлар, 7-жилд. Т.: Ўзбекистон, 1999, 96-98 бетлар.

6. Ўзбекистон XXI асрга интиломда. Асарлар, 7-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1999. 380 - бет.
7. Каримов И.А. «Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт-пировард мақсадимиз». 8-жилд. Т.: Ўзбекистон. 2000. 332-333 бетлар.
8. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. 8-жилд, Т., Ўзбекистон, 2000. 504-505 бетлар.
9. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари. // Халқ сўзи, 30 август 2002 йил.
10. И.А. Каримов. Биз танлаган йўл – демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўн биринчи сессиясидаги нутқи. // Халқ сўзи. 2003 й. 25 апрель.
11. Азизхўжаев А.А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. «Академия» нашриёти, 2001.
12. Абу Носир Форобий. Фозил одамлар шаҳри. – Тошкент: «Халқ мероси». 1993.
13. Левитин Л. Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида «Ўзбекистон», 2001.
14. Низомулмулк. Сиёсатнома ёки Сияр ул-мулк. -Тошкент: Адолат, 1997.
15. Темур тузуклари. Тошкент: 1991.
16. Отамуратов С., Эргашев И., Ақромов Ш., Қодиров А. Политология (ўқув қўлланма) - Тошкент: Ўзбекистон, 1999, 41-50 бетлар.
17. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Тошкент: Ўзбекистон, 2000, 10-11 бетлар.

4-машғулот. Демократия ва унинг асосий концепциялари.

Режа:

1. Демократия ҳокимиятни идора этиш услуги.
2. Демократиянинг замонавий моделлари.
3. Демократия ва Шарқ.

«Демократия», «сайлов» тушунчалари. Демократия ва ижтимоий-сиёсий жараёнлар. Демократия – халқ хоҳиш-иродасини ифодалаш, ҳокимиятга таъсир кўрсатиш, иштирок этиш ва жамиятни идора этишнинг мақбул услуги. Бевосита ва билвосита иштирок этиш. Демократия шакллари: ваколатли, плюралистик, мажоритар. Демократиянинг умумэтироф этилган тамойиллари. Эркинлик ва тенглик: сайлов – давлат ҳокимиятини демократик асосда шакллантириш воситаси. Жаҳон тажрибаси. Қиёсий-сиёсий таҳлил. Ўзбекистон Республикаси сайлов тизимининг шаклланиши ва такомиллашиши. Кўп мандатлик Олий Мажлис. Қуйи қонунчилик палатаси ва Сенатга маҳаллий кенгашлар.

Номзодлар кўрсатиш субъектлари. Ҳокимият вакиллик органлари; сиёсий партиялар; фуқаролар ташаббускор гуруҳлари. Демократия – давлат ҳокимиятини идора этишнинг ўзига хос услуби ва унинг шарқона кўриниши. Парламент тузилиши. Бир палатали ва икки палатали парламент тажрибаси. Мамлакатда демократик жараёнлар ва сайлов тизимининг такомиллашиш истиқболлари.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент: Ўзбекистон, 1992.
2. Каримов И.А. Амир Темур фахримиз, ғуруримиз. 5-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1996. 186-188 бетлар.
3. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Асарлар, 6-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1998, 152-155 бетлар.
4. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI асрга интиломда. Асарлар. 7-жилд. Т.: Ўзбекистон, 1999, 373, 328-379 - бетлар.
5. Каримов И.А. «Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт-пировард мақсадимиз». 8-жилд. Т.: Ўзбекистон. 2000. 347-348 - бетлар.
6. Каримов И.А. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 8 йиллигига бағишланган тантанали маросимида сўзлаган нутқи. Халқ сўзи. 1999 йил 8 декабрь.
7. Каримов И.А. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари. // Халқ сўзи, 30 август 2002 йил.
8. И.А. Каримов. Биз танлаган йўл – демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўн биринчи сессиясидаги нутқи. // Халқ сўзи. 2003 й. 25 апрель.
9. Азизхўжаев А.А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. «Академия» нашриёти, 2001.
10. Аристотель. Политика. Соч. Т. 4. - М.: Мўсль. 1983.
11. Абу Носир Форобий. Фозил одамлар шаҳри. – Тошкент: «Халқ мероси». 1993.
12. Бобур. М. Бобурнома. - Тошкент: 1989.
13. Левитин Л. Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида «Ўзбекистон», 2001.
14. Макиавелли Н. «Ҳукмдор» - Жаҳон адабиёти 2002 йил. сентябрь. 105-148 бетлар.
15. Махмудхўжа Бехбудий. Танланган асарлар. Тошкент: Маънавият, 1996.
16. Низомулмулк. Сиёсатнома ёки Сияр ул-мулк. - Тошкент: Адолат, 1997.
17. Темурнома. - Тошкент: 1990.
18. Темур тузуклари. Тошкент: 1991.
19. Отамуратов С., Эргашев И., Ақромов Ш., Қодиров А. Политология (ўқув қўлланма) - Тошкент: Ўзбекистон, 1999, 14-40 бетлар.

20. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Тошкент: Ўзбекистон, 2000, 36-37, 68 - бетлар.

5- машғулот. Мустақиллик ва Ўзбекистонда сиёсий жараёнлар.

Режа:

1. Сиёсий ўтиш даври.
2. Ўзбекистонда ўтиш даврининг бошланиши.
3. Фуқаролик жамиятининг негизларини вужудга келтириш йўллари.

Мустамлакачилик ва ярим мустамлака давлатларида сиёсий мустақиллик ва демократик жамиятга ўтишнинг қонуният эканлиги. XX асрнинг охиридаги сиёсий жараёнлар ва Ўзбекистон. «Мустақиллик декларацияси» нинг (1990 йил 20 июнь) қабул қилиниши мустақиллик йўлида муҳим сиёсий воқеа. Ўзбекистон давлат мустақиллигига эришиши (1991).

Ўзбекистонда сиёсий жараёнлар янги даврининг бошланиши. Сиёсий институтлар ва сиёсий жараёнлардаги ўзгаришлар. Сиёсий ўтиш даврининг моҳияти, мақсади ва вазифалари. Мамлакат сиёсий – ижтимоий, иқтисодий, маданий негизларининг ўзгариши. Тоталитаризмдан демократик жамиятга ўтиш даврида сиёсий жараёнлар. Давлат ҳокимияти тўғрисида янги қараш. Давлат бош ислохотчи. Давлатнинг сиёсий институт сифатида фуқаролик жамияти қурилишида ўрни.

Қонуний асосларни яратиш ва назоратни таъминлаш. Адолатли, демократик, фуқаролик жамияти қуришни амалга ошириш сиёсий тартиботлари ва механизмлари. Сиёсий ҳаётни эркинлаштириш. Кучли фуқаролик жамияти қурилишида демократия, ошкоралик, фуқаролар ўз-ўзини бошқариш, нодавлат ва жамоат ташкилотлари ҳамда фуқаролар сиёсий фаоллигини ошириш йўллари. Сиёсий жараёнларга миллий менталитетлар тавсифи. Ўтиш даврида сиёсий ҳаётдаги мураккабликлар ва сиёсий ечимлар. Ўзбекистон сиёсий жараёнлар ўзига хос хусусиятлари. Сиёсий жараёнлар ривожини ва истиқболи. Мустақилликни асраб-авайлаш, ҳимоя қилиш ва мустаҳкамлаш энг муҳим устувор мақсад эканлиги.

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Мустақиллик муқаддас неъмат. 6-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1997.318-320 бетлар.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва таракқиёт кафолатлари. Асарлар, 6-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1998, 36 –37 - бетлар.
3. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. 7-жилд, Т.: Ўзбекистон. 1998.134-135 бетлар.

4. Каримов И.А. Жамиятимиз мафкуриси халқни халқ, миллатни миллат қилишга хизмат этсин. Асарлар, 7-жилд,Т.: Ўзбекистон 1999,84-85 бетлар.
5. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI асрга интиломда. Асарлар. 7-жилд. Т.: Ўзбекистон, 1999, 370-381 бетлар.
6. Каримов И.А. «Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт-пировард мақсадимиз». 8-жилд.Т.: Ўзбекистон.2000.334-336 бетлар.
7. Каримов И.А. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари. // Халқ сўзи, 30 август 2002 йил.
8. И.А.Каримов.Биз танлаган йўл – демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўн биринчи сессиясидаги нутқи. // Халқ сўзи.2003 й.25 апрель.
9. Азизхўжаев А.а. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. «Академия» нашриёти, 2001.
- 10.Аристотель.Политика.Соч.Т.4.-М.:Мўсль. 1983.
- 11.Абу Носир Форобий. Фозил одамлар шахри. – Тошкент: «Халқ мероси».1993.
- 12.Бобур.М. Бобурнома.- Тошкент: 1989.
- 13.Левитин Л.Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида «Ўзбекистон», 2001.
- 14.Макиавелли Н. «Хукмдор» - Жаҳон адабиёти 2002 йил.сентябрь.105-148 бетлар.
- 15.Махмудхўжа Беҳбудий.Танланган асарлар.Тошкент: Маънавият, 1996.
- 16.Низомулмулк.Сиёсатнома ёки Сияр ул-мулк.-Тошкент: Адолат, 1997.
- 17.Темурнома.- Тошкент:1990.
- 18.Темур тузуклари. Тошкент: 1991.
- 19.Отамуратов С., Эргашев И., Ақромов Ш., Қодиров А. Политология(ўқув қўлланма)- Тошкент: Ўзбекистон, 1999,14-40 бетлар.
- 20.Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар.Тошкент: Ўзбекистон, 2000, 28-29- бетлар.

6 – машғулот. Оммавий ахборот воситалари (ОАВ) ва демократия

Режа:

1. Ахборот, оммавий ахборот тушунчалари.
2. «Тўртинчи ҳокимият». Жамият ҳаётининг демократиялашиши.

Жамият сиёсий ҳаётида ахборотнинг ўрни. Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари, сўз ва матбуот эркинлиги. Ахборот омилининг сиёсий-ижтимоий жараёнларга таъсири. Ахборотнинг инсон сиёсий онги ва тафаккурига йўналганлиги. Унинг хилма-хиллиги. Ахборот тизими ва кўлами ҳамда маконининг кенгайиши. Оммавий ахборот воситалари «тўртинчи ҳокимият» сифатида. Ахборот эркинлиги ва масъулияти.

Ахборотда дунё мамлакатлари сиёсий-ижтимоий ҳаётининг акс этиши. Унинг инсон маънавий руҳияти, сиёсий онг ва маданиятига таъсири. Ахборотдаги холис ва сохталик ҳолатлари. Ахборотнинг холислиги ва ошқоралиги. Давлат, нодавлат, сиёсий-ижтимоий ташкилотлар фаолиятини ёритиш, уларнинг сиёсий жараёнларга таъсири. Ахборотлашган жамият. Ахборот сиёсий жараёнларни идора этиш «омили» сифатида. Ахборот «бўшлиғи» нинг олдини олиш. ОАВ ва жаҳон ахборот оқими. Имкониятлари. Интернет тармоғи. Жаҳон ахборот макони.

Дунё сиёсий ҳаёти, сиёсий жараёнларни жаҳон халқаро тизими, ташкилотлари ўртасида ўзаро ҳамкорлик муҳити яратишда ахборотнинг ўрни. Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда ахборот сиёсий ҳаётида ОАВ. Ҳокимият тармоқлари ОАВ. Сиёсий ҳаётда барқарорликни таъминлаш, демократик ҳаёт тарзини яратишда ахборот мавқеининг ошиб бориши.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент: Ўзбекистон, 1992.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Асарлар, 6-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1998, 38-39 бетлар.
3. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. 7-жилд. Т.: Ўзбекистон. 1998. 133-134 бетлар.
4. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI асрга интиломда. Асарлар. 7-жилд. Т.: Ўзбекистон, 1999, 390-391 бетлар.
5. Каримов И.А. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари. // Халқ сўзи, 30 август 2002 йил.
6. И.А. Каримов. Биз танлаган йўл – демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўн биринчи сессиясидаги нутқи. // Халқ сўзи. 2003 й. 25 апрель.
7. Азизхўжаев А.А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. «Академия» нашриёти, 2001.
8. Аристотель. Политика. Соч. Т. 4. - М.: Мўсль. 1983.
9. Абу Носир Форобий. Фозил одамлар шахри. – Тошкент: «Халқ мероси». 1993.
10. Бобур. М. Бобурнома. - Тошкент: 1989.
11. Левитин Л. Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида «Ўзбекистон», 2001.
12. Макиавелли Н. «Ҳукмдор» - Жаҳон адабиёти 2002 йил. сентябрь. 105-148 бетлар.
13. Махмудхўжа Бехбудий. Танланган асарлар. Тошкент: Маънавият, 1996.
14. Низомулмулк. Сиёсатнома ёки Сияр ул-мулк. - Тошкент: Адолат, 1997.
15. Темурнома. - Тошкент: 1990.
16. Темур тузуклари. Тошкент: 1991.

17. Отамуратов С., Эргашев И., Ақромов Ш., Қодиров А. Политология (ўқув кўлланма) - Тошкент: Ўзбекистон, 1999, 14-40 бетлар.
18. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Тошкент: Ўзбекистон, 2000, 68-69- бетлар.

7 – машғулот. Сиёсат ва миллатлараро муносабатлар

Режа:

1. Миллат, миллий онг, миллий манфаатлар ва миллий сиёсат тушунчалари.
2. Миллий муносабатлар ва миллий масалаларнинг юзага келиш сабаблари.
3. Миллий мустақиллик ва миллий ўзликни англаш.
4. Ўзбекистонда миллий сиёсат ва унинг ўзига хос хусусиятлари.

Сиёсат ва миллатлараро муносабатлар. Ўзаро муносабати. Сиёсат ва сиёсий жараёнларда миллий, этник гуруҳ манфаатларининг ақс этиши. Этник гуруҳлар ва миллий давлатчилик. Давлат тили. Миллатлар ва этник гуруҳлар ўзаро муносабатларида уйғунлик сиёсий барқарорлик омили. Полиэтник ва моноэтник давлатларда миллий сиёсатнинг ўзига хослиги. Миллий ўзликни англаш жамиятни демократлаштиришга ундовчи куч эканлиги. Сиёсатда миллий хусусиятларни инкор этишнинг салбий оқибатлари. «Миллатчилик» ни сиёсий тусга киришининг олдини олиш. Миллий тотувлик ва фуқаролик жамияти. «Халқларни департация қилиш ва мажбурий кўчириш» нинг оқибатлари.

Ўзбекистонда миллатлараро муносабатлар. «Ўзбекистон халқини миллатидан қатъий назар Ўзбекистон фуқаролари ташкил...» этиши. Давлат этник сиёсатида шахс ҳуқуқларининг устуворлиги.

Миллий манфаат Буюк давлатчилик шовинизми ва агрессив миллатчиликнинг миллий манфаатларга зидлиги.

Сиёсий ҳокимият ва жараёнларда миллатлар, этник гуруҳлар иштироки ҳамда манфаатлар уйғунлигини таъминлаш. Миллатлар ва этник гуруҳлар ўртасида ўзаро ҳурмат, ишонч, тотувликни қарор топтириш, демократик, кучли фуқаролик жамият куриш ва сиёсий барқарорлик омили эканлиги.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент: Ўзбекистон, 1992.
2. Каримов И.А. Амир Темур фахримиз, ғуруримиз. 5- жилд, Т.: Ўзбекистон, 1996, 186-188 бетлар.
3. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХІ аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Асарлар, 6-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1997, 36-39, 77-87- бетлар.

4. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ.7-жилд. Т.:Ўзбекистон.1998.137-139 бетлар.
5. Каримов И.А. «Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт-пировард мақсадимиз». 8-жилд.Т.: Ўзбекистон.2000.345-346 бетлар.
6. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. 8-жилд, Т.,Ўзбекистон,2000.499 бет.
7. Каримов И.А. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари. // Халқ сўзи, 30 август 2002 йил.
8. И.А.Каримов.Биз танлаган йўл – демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўн биринчи сессиясидаги нутқи. // Халқ сўзи.2003 й.25 апрель.
9. Азизхўжаев А.А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. «Академия» нашриёти, 2001.
- 10.Левитин Л.Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида «Ўзбекистон», 2001.
- 11.Отамуратов С. Миллат.Миллий онг, миллий ғурур.Ўзбек миллатининг ўз-ўзини англаши.(мақолалар)-Мустақиллик изоҳли илмий оммабоп луғати.Тошкент:Шарқ,1998.
- 12.Отамуратов С., Эргашев И., Акромов Ш., Қодиров А. Политология(ўқув кўлланма)- Тошкент: Ўзбекистон, 1999,14-40 бетлар.
- 13.Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар.Тошкент: Ўзбекистон, 2000, 23 - бет.

8 – машғулот. Мафкура ва сиёсат

Режа:

1. Сиёсий мафкура тушунчаси.
2. Сиёсий мафкуранинг кўринишлари (консерватизм, социал – демократия оқимлари).

Сиёсат ва мафкура тушунчаси. Сиёсатда мафкуравий манфаатлар турли хиллиги, кураши ва монандлиги. Ижтимоий гуруҳлар, институтлар: манфаатларининг хилма-хиллиги ва умумжамят, умумдавлат мафкуравий манфаатлари тизими. Сиёсатнинг манфаатлар уйғунлигини таъминлаш услуби эканлиги. Жамият давомийлиги, сиёсий ижтимоий барқарорлигини таъминлаш вазифалари. Миллий мафкура ва демократия. Улар туб вазифаларининг бирлиги. Мафкуралар хилма-хиллиги, ижтимоий тартиботни, ҳаёт фаолиятини кафолатлаш омили.

Сиёсат ва мафкурада ўзаро муносабатлар маърифийлиги. Мафкура ва эътиқод, уларнинг ўзаро фарқи. Мафкура ва ижтимоий сиёсий консенсус. Ижтимоий бошбошдоқчиликнинг зарарли оқибатлари. Мафкура – сиёсий жараёнларни мақбул махражга келтириш омилларидан бири. Деидеологизация ғоясининг зарарли жиҳатлари. Деидеологизация

жараёнлари. Сиёсат ва мафкура, ўзаро муносабатларда устунликка интилишнинг зарарли оқибатлари. Тоталитар ўтмиш тажрибаси.

Мустақиллик. Хавфсизлик. Барқарорлик тараққиёт. Мафкура – ижтимоий ва маънавий эҳтиёж. Ижтимоий сиёсий, ғоявий турли хиллик ва жамият мафкураси омили.

Ошкора демократик ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти барпо этиш. «Мафкуравий бўшлиқ»га барҳам бериш. Миллий ғоя ва мафкура тараққиёт таянчи. Миллий мафкурага бўлган эҳтиёжнинг ошиши. И.А.Каримов миллий ғоянинг аҳамияти, негизлари ва зарурлиги ҳақида. Мафкуралар турли хиллиги. Жамият мафкурасининг сиёсий муносабатлар, жараёнлар, манфаатлардаги ўрни. Мафкуравий салоҳият ва мамлакатнинг халқаро мавқеи, куч-қудрати ва хавфсизлигининг кафолати.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент: Ўзбекистон, 1992.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Асарлар, 6-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1998, 32-34 бетлар.
3. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. 7-жилд. Т.: Ўзбекистон. 1998. 136-139 бетлар.
4. Каримов И.А. Жамиятимиз мафкураси халқни халқ, миллатни миллат қилишга хизмат этсин. Асарлар, 7-жилд, Т.: Ўзбекистон 1999, 84-101 бетлар.
5. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда. Асарлар. 7-жилд. Т.: Ўзбекистон, 1999, 370-376 бетлар.
6. Каримов И.А. «Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт-пировард мақсадимиз». 8-жилд. Т.: Ўзбекистон. 2000. 332-333 бетлар.
7. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафкураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. 8-жилд, Т., Ўзбекистон, 2000, 490-493, 501-507 бетлар.
8. Каримов И.А. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари. // Халқ сўзи, 30 август 2002 йил.
9. И.А.Каримов. Биз танлаган йўл – демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўн биринчи сессиясидаги нутқи. // Халқ сўзи. 2003 й. 25 апрель.
10. Азизхўжаев А.А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. «Академия» нашриёти, 2001.
11. Аристотель. Политика. Соч. Т.4.-М.: Мўсль. 1983.
12. Левитин Л. Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида «Ўзбекистон», 2001.
13. Темурнома.- Тошкент: 1990.
14. Темур тузуклари. Тошкент: 1991.

15. Отамуратов С., Эргашев И., Ақромов Ш., Қодиров А. Политология (ўқув кўлланма) - Тошкент: Ўзбекистон, 1999, 14-40 бетлар.
16. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Тошкент: Ўзбекистон, 2000, 28-36 бетлар.

9 – машғулот. Халқаро тизим ва халқаро сиёсат

Режа:

1. Халқаро тизим: моҳияти, тузилмаси ва функционал жиҳати.
2. Халқаро сиёсат – халқаро муносабатларни амалга ошириш.
3. Халқаро муносабатлар ва халқаро сиёсатнинг ривожланишида асосий йўналашлар ҳақидаги ғоялар.

«Халқаро тизим» ва «халқаро сиёсат» тушунчаси. унинг бир бутунлиги, фаолиятида мутаносиблик, мувозанатни сақлаш манфаатлари. Халқаро тизим тоифалари ва структуралари. Географик – маконий мезони (умумсайёравий, минтақавий ва субминтақавийлик). Марказий Осиё минтақавий тизимида Ўзбекистон. Халқаро тизимда ҳокимият муносабатларига янгича ёндашувга эҳтиёж. Халқаро тизим ва давлатлар ҳуқ - атвор кодекси, маърифийлиги. Империявий ёндашувнинг зарари. Халқаро муносабатлар, жараёнлар ва институтлар.

Халқаро тартибда тизим яратувчи ва тизим парчаловчи жараёнлар ва тенденциялар. Халқаро сиёсат фалсафасига янгича ёндашувга эҳтиёж. Сиёсий хушёрлик ва масъулият. Сиёсий экстремизм, терроризм ва халқаро хавфсизлик. Дунёни ғайритабиий, ғайриинсоний асосда қайта қуриш ҳақидаги ғоялар. «Диний миллатчилик», ғоя, амалиёт ва халқаро сиёсий жавобгарликни англаш. Ўзаро ҳамкорлик ва ишонч. Куч ишлатишдан дипломатияга, кучлар балансидан манфаатлар балансига ўтиш: ечимлар ва ютуқлар.

Маърифий халқаро сиёсатни таъминлаш. Халқаро тизим манфаатларининг яхлитлиги. Давлатлараро ҳамкорликдан халқаро ҳамкорликка ўтиш. Халқаро сиёсат ва дунё хавфсизлиги, тараққиёти ва барқарорлиги. Манфаатларни уйғунлаштиришда халқаро сиёсий институтларнинг ўрни. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, унинг сиёсий мақоми ва мавқеини ошириш вазифалари, ЕХХТ, Шериклик йўлида ҳамкорлик дастури.

Янги жаҳон тартиботи: бугуни ва истиқболи. Кўп қутбли тартибга ўтиш. Халқаро тараққиёт истиқболи. Янги жаҳон тартиботини шакллантиришда Ўзбекистоннинг ўрни ва сиёсий манфаатдорлиги. Халқаро тотувлик маданиятининг дунё яхлитлигини сақлашга қаратилган янги ечим эканлиги. Бугуни ва келажаги.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент: Ўзбекистон, 1992.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Асарлар, 6-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1998, 38-39- бетлар.
3. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафкураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. 8-жилд, Т., Ўзбекистон, 2000, 499-500 бетлар.
4. Каримов И.А. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари. // Халқ сўзи, 30 август 2002 йил.
5. Ўзбекистон Республикаси Президенти И.Каримовнинг БМТ Бош Ассамблеясида сўзлаган нутқи. Фидокор, 2000 йил 12 сентябрь.
6. Азизхўжаев А.А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. «Академия» нашриёти, 2001.
7. Азизхўжаев А.А. Давлатчилик ва маънавият. Т., Шарқ, 1997.
8. Геополитика и мировое развитие. –М.1995.
9. А.Галхин Мир как система. Полис, 1998. №4.
10. Левитин Л. Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида, «Ўзбекистон». 2001.
11. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Тошкент: Ўзбекистон, 2000, 24, 38 бетлар.

10 – машғулот. Халқаро терроризм

Режа:

1. Халқаро терроризмнинг хавfli ҳодиса эканлиги.
2. Терроризм инсоният ҳаётига таҳдид.
3. Халқаро терроризмни бартараф қилиш амалиётида «Ўзбекистон омили».

Ҳозирги замон тараққиёти ва терроризм. Халқаро терроризм тушунчаси. Унинг жаҳон ҳамжамияти ҳамда ҳар бир мамлакат барқарорлиги ва тараққиётига таҳдид эканлиги. Глобаллашган ва ахборотлашган жамият. Терроризмнинг ижтимоий негизлари, уларни бартараф этиш масъулияти. Терроризмнинг классик ва замонавий кўринишлари. Унинг дунё хавфсизлиги учун таҳдидга айланиши.

Халқаро терроризмга барҳам беришнинг ҳуқуқий ва сиёсий меъёрлар тизимини мукаммаллаштириш ва қайта кўриб чиқишга бўлган эҳтиёж. Терроризмнинг агрессив миллатчилик, диний экстремизм халқаро жиноятчи гуруҳлар билан яқинлиги. Наркобизнес. Терроризмнинг мафкуралашуви ва сиёсийлашуви.

Давлатлараро ҳамкорлик. Терроризмга қарши курашнинг самарали йўли. Терроризм, сиёсат ва ҳокимиятга интилиш.

Халқаро терроризмнинг Ўзбекистон учун бевосита таҳдид эканлиги. Унинг географик – маконий жиҳати. Диний фундаментализм ва халқаро терроризм. Унинг ошқора таҳдидли кучга айланиши. Ўзбекистоннинг геосиёсий қулайлиги ва географик имкониятлари. Бир томонлама ва кўп томонлама чораларнинг ишлаб чиқилиши. Терроризмга қаратилган чоратadbирлар. Терроризмга қарши курашда миллий ва умуминсоний манфаатлар уйғунлиги. И.А.Каримов халқаро терроризмга қарши ҳамжиҳатликда кураш ташаббускори. Терроризмнинг миллий менталитет ва инсоният истиқболига зидлиги. Давлатлараро ҳамкорликни кучайтириш. Терроризмга қарши умумсайёравий ҳамжиҳатликда Ўзбекистон омилининг кучайиши. Терроризмга қарши курашнинг ностандартлиги. Терроризм хавфини олдини олиш имкониятлари ва истиқболи.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент: Ўзбекистон, 1992.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Асарлар, 6-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1998, 34, 51-53- бетлар.
3. Каримов И.А. Жамиятимиз мафқураси халқни халқ, миллатни миллат қилишга хизмат этсин. Асарлар, 7-жилд, Т.: Ўзбекистон 1999, 85-86, 99-102 бетлар.
4. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда. Асарлар. 7-жилд. Т.: Ўзбекистон, 1999, 376-377 бетлар.
5. Каримов И.А. «Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт-пировард мақсадимиз». 8-жилд. Т.: Ўзбекистон. 2000. 347-350 бетлар.
6. Каримов И.А. Миллий мафкура – келажак пойдевори. Халқ сўзи. 2000 йил, 7 апрель.
7. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. 8-жилд, Т., Ўзбекистон, 2000, 499 - бет.
8. Каримов И.А. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари. // Халқ сўзи, 30 август 2002 йил.
9. И.А.Каримов. Эғали юрт эркини бермас. Халқ сўзи, 2000, 31 августь.
10. Азизхўжаев А.А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. «Академия» нашриёти, 2001.
11. Левитин Л. Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида «Ўзбекистон», 2001.
12. Фридленд А. Когда в истории появляется Бог // Социс, №3, 2000.
13. Рўбакова А. Бандитизм как социкультурной феномен. // Вестник МГУ, история, №1, 2000.

14. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Тошкент: Ўзбекистон, 2000, 23-24 бетлар.

11 – машғулот. Халқаро хавфсизлик: барқарорлик ва тараққиёт

Режа:

1. Халқаро хавфсизлик: тизим ва тартибот.
2. Халқаро хавфсизлик – дунё тараққиёти ва барқарорлигининг бош омили.
3. Ўзбекистон Республикаси: миллий хавфсизлик стратегияси.

Халқаро хавфсизлик, халқаро барқарорлик ва халқаро тараққиёт, уларнинг узвий боғлиқлиги ҳозирги давр талаби. Халқаро хавфсизлик: тизим ва тартибот. Халқаро ҳамжамият барқарорлиги ва тараққиётининг ўзига хос жиҳатлари, хавфсизлик омилининг янги мазмун касб этиши.

Хавфсизликнинг жаҳон тараққиёти ва барқарорлигининг фундаментал омили даражасига кўтарилганлиги. Барқарорлик ва ривожланиш – халқаро хавфсизлик кўрсаткичи ва функцияси. Халқаро хавфсизликни таъминлашнинг ноёблиги ва мураккаблиги. Халқаро хавфсизлик ва «куч ишлатиш» муаммоси. Халқаро хавфсизликни таъминлаш механизмнинг талаб даражада эмаслиги, унинг салбий импульс ва оқибатлари. И.Каримов сиёсий қарашларида хавфсизликнинг умумсайёравий тизим ва унга нисбатан хавф-хатар ва таҳдидлар ҳамда уларни бартараф қилиш омиллари, услуб ва механизми ҳақида.

Ўзбекистоннинг миллий хавфсизлик стратегиясининг асосий параметрлари, ички ва ташқи омиллари. Мустақилликни асраш-авайлаш ва мустаҳкамлашда мамлакат хавфсизлигини ва барқарорлигини, давлатнинг худудий яхлитлигини ва сарҳадлари дахлсизлигини ва фуқаролар тинчлиги ва осойишталигини таъминлашнинг иккинчи устувор йўналиш эканлиги. Мустақилликни асраб-авайлаш, ҳимоя қилиш ва мустаҳкамлаш энг муҳим устувор мақсад эканлиги. Мамлакатимиз хавфсизлигида «Марказий Осиё омили» нинг устуворлиги. Хавфсизликнинг – узлуксиз ҳолат эканлиги. Диний фундаментализм хавфига қарши курашнинг ҳаёт – мамот жабҳасига айланганлиги Ўзбекистоннинг нотинч маконда жойлашганлиги. «Улкан шахмат ўйини» концепцияси, унинг миллий хавфсизлигимиз ва тафаккуримизга зидлиги.

Ўзаро ҳамкорликнинг халқаро хавфсизликни таъминлашнинг асосий ва самарали механизми эканлиги.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент: Ўзбекистон, 1992.

2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Асарлар, 6-жилд, Т.: Ўзбекистон, 1998, 31 –51- бетлар.
3. Каримов И.А. Жамиятимиз мафқураси халқни халқ, миллатни миллат қилишга хизмат этсин. Асарлар, 7-жилд,Т.: Ўзбекистон 1999,100-101 бетлар.
4. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI асрга интиломқда. Асарлар. 7-жилд. Т.: Ўзбекистон, 1999, 375-376 бетлар.
5. Каримов И.А. Ҳушёрликка даъват.8-жилд. Т.Ўзбекистон,1999, 19-24 бетлар.
6. Каримов И.А. «Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт-пировард мақсадимиз». 8-жилд.Т.: Ўзбекистон.2000.347-351 бетлар.
7. Каримов И.А. Миллий мафкура – келажак пойдевори.Халқ сўзи.2000 йил, 7 апрель.
8. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир.8-жилд, Т., Ўзбекистон,2000,492-494 - бетлар.
9. Каримов И.А. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари. // Халқ сўзи, 30 август 2002 йил.
- 10.Ўзбекистон Республикаси Президенти И.Каримовнинг БМТ Бош Ассамблеясида сўзлаган нутқи. Фидокор, 2000,12 сентябрь.
- 11.Азизхўжаев А.А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. «Академия» нашриёти, 2001.
- 12.Левитин Л.Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида «Ўзбекистон», 2001.
- 13.Тулаев П. Войнў нового поколения.-М.:1996.
- 14.Плешаков К.Геополитика в сфере глобальнўе перемен // Международная жизнь, №10, 1996.
- 15.Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар.Тошкент: Ўзбекистон, 2000, 24-25, 57-59 - бетлар.

МУНДАРИЖА:

1. Кириш.....3
2. Сиёсатшуносликнинг сиёсий фанлар тизимида тутган ўрни ва роли.....4
3. Сиёсий қарашлар ва таълимотлар: шаклланиши ва ривожланиши.....6
4. Сиёсий ҳаёт ва жараёнлар.....8
5. Демократия ва унинг асосий концепциялари.....9
6. Мустақиллик ва Ўзбекистонда сиёсий жараёнлар.....11
7. Оммавий ахборот воситалари (ОАВ) ва демократия.....12
8. Сиёсат ва миллатлараро муносабатлар.....14
9. Мафкура ва сиёсат.....15
10. Халқаро тизим ва халқаро сиёсат.....17
11. Халқаро терроризм.....18
12. Халқаро хавфсизлик: барқарорлик ва тараққиёт.....20.

